

на сътрудничеството между народите на Европа печели все повече привърженици, животът и делото на Ромен Ролан придобиват особено актуалност и значимост, дават увереност и сили на всички, които рават за мир и човешки прогрес.“

Участниците в колоквиума се разделиха с твърдото убеждение, че колкото и силна да е реакцията, при упорита и самоотвержена борба и единство на народите победата ще е на страната на световния прогрес.

И сякаш за да демонстрират своята бойност и вяност на делото на забележителния хуманист-пацифист и борец, те единодушно изпратиха протестна телеграма до правителството на САЩ за освобождаването на американската патриотка Анжела Дейвис. Колоквиумът „Ромен Ролан и Европа“ действително беше оставил дълбоки следи в душите на участващите в него

и беше повдигнал борческия им дух за бъдещи битки.

А получените приветствия през време на работата на колоквиума от Луи Арагон и Андре Малро от Франция, Константин Федин от СССР, Филип Ноел Бейкър, носител на Нобелова премия за мир, от известния художник и приятел на Ролан Франс Мазерен, от Макс Бауер от ГДР, Ярослав Ивашкевич от Полша, Помпилиу Макавей от Румъния, от д-р Оскар Форел, син на големия учен Август Форел, Джорджо Ла Пира от Италия, Н. Т. Федоренко, гл. редактор на сп. „Инностранная литература“, Илика Накос от Гърция, Пиер Параф, председател на дружеството „Приатели на Анри Барбюс“, и много други показват колко много са съмишлениците, разпространителите и последователите на хуманистичните идеи на Ромен Ролан по целия свят.

Вера Атанасова

ОБСЪЖДАНЕ НА „ЛИТЕРАТУРНА МИСЪЛ“

На 10 юни 1971 г. в Института за литература беше проведено обсъждане на сп. „Литературна мисъл“. Срещата на редакционната колегия с научните сътрудници на института, с видни литературоведи, писатели и най-близки сътрудници на списанието имаше конкретната задача да прецени работата от периода 1969—1970 г. В процеса на оживеното обсъждане прегледът на двугодишния период стана повод да се види по-широко развитието на списанието с оглед неговата специфика.

Размяната на мнения беше открита с доклада на акад. П а н т е л е й З а р е в — главен редактор на „Литературна мисъл“. За периода 1969—1970 г. той говори като за продължение на пътя, по който списанието тръгва от своето основаване. „Литературна мисъл“ беше създадена непосредствено след Априлския пленум на ЦК на БКП и решава проблемите на литературата в една обновена, даваща много възможности за творчество атмосфера. В своето петнадесетгодишно съществуване списанието отстоява партийните, марксистко-ленински позиции в литературознанието. Главният редактор направи преглед на публикациите в списанието от последните две години, като изтъкна тяхната проблемна широкообхватност и висока научна стойност. П. Зарев спомена заглавията на статии, които имат приносен характер в различните области на литературната история, в съвременната проблематика, в решаването на теоретически въпроси. С интересни трудове списанието е отбелязало през отчетния период и две исторически годишнини — 25-годишнината на социалистическата революция в България и 100-годишнината от рождението на В. И. Ленин.

През разглеждания период редакционната колегия е проявявала постоянен стремеж да разширя връзките на своите сътрудници, да привлече повече научни работници за творческа изява на страниците на списанието. Резултатите от този стремеж са налице — за две години в „Литературна мисъл“ са публикували свои трудове 35 автори из-между сътрудниците на института и 32 автори, привлечени отвън. Редколегията и в бъдеще има задача да продължи разширяването на авторския колектив, без да принизява високите изисквания към представените работи.

Пръв се изказа писателят А н г е л Т о д о р о в. „Убеждението ми е — заяви той, — че списанието успешно изпълнява своите задачи в отстояване партийната линия в областта на литературата.“ Според А. Тодоров правилна е главната насоченост на „Литературна мисъл“ към литературната история. Богатството на нашата литература трябва да се изследва непрекъснато, това е задача от първостепенна важност. Но необходимо е списанието по-широко да изразява интереса си към такива събития от актуалния живот като речта на др. Тодор Живков пред актива на Софийската градска комсомолска организация (една препоръка, към която после се присъедини и Г. Караславов). Става дума да се даде повече място на материали, обсъждащи повдигнатите проблеми.

А. Тодоров постави и един въпрос, на който се спряха после мнозина от изказващите се и по който се оформи едно общо становище — „Литературна мисъл“ да подхваща разглеждането на централни, важни литературоведчески проблеми. Според А. Тодоров един такъв проблем е проблемът

за модернизма като литературно течение. Като реакция на изживения догматичен подход към литературното наследство сега се наблюдава известен либерализъм, амнистиране на модернизма. Списанието трябва да продължи сериозната борба на нашата прогресивна литературна мисъл спрямо модернизма, водена в миналото, като му даде пълно, точно осветление от марксистическо гледище. „Литературна мисъл“ има възможността и задължението да разрешава такива сложни въпроси. В заключение писателят изтъкна: „Списанието е културно направление, много богато по съдържание, обхваща разнообразието на нашата литература. Моята основна оценка е положителна.“

С първите си думи акад. Георги Караславов също изтъкна значението на „Литературна мисъл“: „Смятам, че списанието е извършило колосална литературно-критическа и литературно-теоретическа работа.“ Караславов отбеляза една много важна страна в работата на редколегиата и специално на главния редактор П. Зарев — уменията да се следва избраната линия, да не се правят погрешни отклонения, да се пресичат проявите на субективизъм, котированост. В резултат на това извършена е сериозна работа. „Списанието даде огромно количество интересни материали из различните области на литературната наука. Но трайното внимание върху някои възлови въпроси е необходимо.“ Писателят даде една конкретна препоръка, посрещната с одобрение от присъстващите: да се засили интересът на списанието към архивните материали. „Литературна мисъл“ редовно публикува документи, чиято стойност е без съмнение, дава място и на коментар към тях, обикновено компетентно, обстойно изготвен. Но списанието трябва да получи по-голям бюджет за този род материали — тяхната стойност с течение на времето расте, изгубването им за литературната наука е непростима грешка, а значението им в научната изследователска работа е безспорно. Накрая Г. Караславов подчерта: „Литературна мисъл“ стои на марксистко-ленински позиции и върши извървено полезна работа сред кръговете, които се интересуват от литературната наука.“

Изказването на чл.-кор. Ем. Георгиев е биде направено в същия дух на по-обща преценка и конкретни препоръки. Според него „Литературна мисъл“ е от списанията с ярко очертан собствен облик. Такова впечатление налага подбора на публикации по проблеми и по научни качества. Като научно списание „Литературна мисъл“ е изправено пред същите задачи, пред които стои нашето литературнознание. Във връзка с речта на др. Живковие трябва да поставим акцентите върху литературнознанието като обществена наука, да подчертаваме историзма, гносеологизма. По този начин научните публикации в списа-

нието ще бъдат свързани по-здраво със съвременния литературен живот, ще имат по-силно въздействие върху търсенията на съвременните писатели.“

Ем. Георгиев изрази съгласие с А. Тодоров и Г. Караславов, че списанието може и трябва да отговори на сложни литературоведчески проблеми, да проведе по-широко обсъждане на някои от тях. В този смисъл подчерта значението на проблемите на сравнителното литературнознание. Препоръча да им се отдели повече внимание. Одобри работата по осветляване различните периоди от литературното ни развитие и изтъкна тази полезна дейност на списанието особено като се има пред вид написването на една многотомна история на българската литература.

Решението на ЮНЕСКО да се изследват славянските култури според проф. Ем. Георгиев е повод да се активизира списанието в разработката на славянската проблематика. „Литературна мисъл“ има възможност да изяви българските становища по въпросите на славяноведението, да лансира българските тези по някои спорни моменти.

Убеждението на проф. Ем. Георгиев е, че списание „Литературна мисъл“ може да изпълнява сериозни, отговорни задачи.

Като член на редколегиата акад. Петър Динев обръна внимание върху някои страни от работата на списанието, посочи още възможности за неговото развитие. Преди всичко изтъкна, че профилът на списанието е определен — литературнонаучно, но обрънато към по-широка читателска публика. Във връзка с тази характеристика то поставя и разрешава задачи на нашето литературнознание. Необходимо е да се помисли обаче за научни списания, които ще бъдат своеобразно допълнение към „Литературна мисъл“ — едно списание за литературна история и друго — по славистика. Тези нови издания ще отговарят на специалните въпроси в своята област, а „Литературна мисъл“ ще се занимава с по-общите. Такъв род по-общ въпроси неведнъж са разисквани на страниците на списанието, но те ще възникват и занапред.

П. Динев говори за една много важна задача на „Литературна мисъл“ и с него се съгласиха всички присъстващи: списанието трябва да проявява още по-активен интерес към българоведите в чужбина — да ги привлича като сътрудници, да информира за техните изследвания, да ги рецензира.

П. Динев пожела в списанието да се организират по-често научни дискусии.

Общата мисъл за високата научна стойност на списанието подхвана Иван Цветков: „Литературна мисъл“ — каза той — като литературно научно списание зае важно място в нашия литературен живот. Неговите успехи се дължат до голяма степен на атмосферата, внесена от Април-

ския пленум на партията. Списанием прави много за развитието на нашата литературна наука, като неотменно стоеше на твърди марксистко-ленински позиции и в същото време даваше широко поле за творчески изяви.“ Ив. Цветков смята за заслуга на списанието възбуждането на интерес към специфично литературните въпроси. Заслуга е и изваждането на редица литературни работници на неговите страници. Заслуга е редовното рецензиране на литературоведческите трудове. Според Ив. Цветков трябва да се преодолеят някои догматични оценки при разглеждане на миналото, на автори от различни течения. Той възрази на А. Тодоров. Препоръките на Ив. Цветков бяха списанието да центрира вниманието си върху актуални въпроси на литературознанието, да подлага на анализ спорни становища. Пример за такава плодотворна работа дават съветските списания и особено „Вопросы литературы“. Ив. Цветков подкрепи идеята за създаване на нови литературно-научни списания. Предложи и „Литературна мисъл“ да открие рубрика за изследвания по работата на български литературоведи.

Ваня Бояджиева подчерта, че сътрудничеството в списанието е школа за всеки автор. Работата с редакторите винаги е била полезна. От друга страна, списанието дава свобода на творческата мисъл, свобода в най-добрия смисъл на думата. В. Бояджиева предложи да се помисли за нови форми на работа в областта на съвременната литература, за да се избягва дублирането с другите литературни списания. Това търсене на нови форми ще се наложи особено ясно, ако „Литературна мисъл“ стане ежесечно списание.

Проф. Боню Ангелов подкрепи високата оценка на списанието, съгласи се с изказаните пожелания и даде свои конкретни препоръки. Интересен проблем според него, по който може да се дискутира, е обсъжданите вече в секцията по старобългарска и възрожденска литература проблем за прехода от старобългарска към съвременна литература. Обсъждането в секцията е минало при голям интерес, защитени са оригинални становища.

Б. Ангелов говори и за необходимостта от по-голяма прецизност при публикуването на архивни документи, за повече високостепенност в подбор и към коментаторския текст.

Като извод от досегашните изказвания Боян Ничев забеляза, че обсъждането на „Литературна мисъл“ прераства в разговор за нашето литературознание и това е съвсем естествено. Според него сп. „Литературна мисъл“ има своя роля в нашия литературен живот. Конкретно Б. Ничев предложи списанието да прави системен под-

бор на проблеми, върху които се дискутира. Припомни, че предстои чествуване 30-годишнината на революцията и във връзка с това пред списанието стои като задача огромна обобщителна работа.

Становището на Ванда Смохowska е, че списанието би могло да използва по-пълноценно колектива на института. Тя предложи да се посочват проблеми интересни, актуални, върху които да се провеждат разговори. Така проблемите ще бъдат разнообразно осветлени, ще се използва колективният ум.

Директорът на Института за литература проф. Стойко Божков, който ръководеше обсъждането, говори за правилната линия на списанието и в литературно-изследователската работа, и в организационно отношение. Той изтъкна, че списанието има свой облик не само в национален, но и в международен мащаб. Интересът към него, както съобщи в доклада си П. Зарев, е явен. Списанието представя в чужбина равнището на литературната мисъл в България.

Според Ст. Божков една от главните бъдещи задачи на списанието е да проучи литературното отражение на работническата класа в условията на развито социалистическо общество.

Изказването на Ст. Божков отново подчерта необходимостта списанието да поставя на широко обсъждане главните методологически въпроси на марксистко-ленинското литературознание. Подкрепи препоръката да се проявява по-голям интерес към българистиката в чужбина. Да се подготви по-широка програма на изследвания по въпросите на славянските культуры.

Ст. Божков изтъкна отстояването на научната етика в работата на списанието. Тя се изразява не само в свободата на творческите търсения, но и в създаване на колективен дух в изследователската работа. Пътят към истината минава през спорове и затова дискусиите в списанието са необходими.

Обсъждането приключи с думите на главния редактор П. Зарев, който благодари за проявения интерес към работата на списанието. Високата оценка, която беше дадена от всички участници в обсъждането, не значи, че пред списанието няма все още неразрешени задачи. За тяхното решаване са необходими усилията на целия институтски колектив. П. Зарев увери, че редколегиите ще разгледа обстойно всички направени препоръки, за да ги използва в бъдещата си работа. Още веднъж, от името на редакцията, апелира към научните сътрудници за активна работа в списанието.

К. Я.